

מסורת הש"ס

6) [וסתפחל פ"ו ע"ש], 3) [נמניק כח. פירשו מו"ר בשם ענינון חסדיו], 4) "תיק כח: [מדרש פג: 7] [נמנח המיט' ים נלמנש למה נקט כהן ובהלש' למה ע"ש ודע דגם נטור ושי"ע למה מלת כהן], 5) [קדוש פ: 4] שנת 3611; 6) [ע"י שנת 3611: ר"י בר יצחק אמר למי' בעון מדרש נמי מהכא וכו'], 7) [נמנח עו. פו: 10], 8) [נפי קופות שעשין מן הגומא ומפלי גלרים וכו' ערוך ערך נפסח], 9) [במל: ופסוק], 10) [קבלת ה', 1] [נפי קופות סוף: ד"ה וספרהם ושי' עליה כשער האומות דף קא ע"ה שנתם אפשר שהיו ט"ס וי"ל אין לה לבדן].

- תורה אור השלם**
- טוב ללכת אל בית אבלי מלכות אל בית משתה כאשר הוא סוף כל יאדם ויהי יתן אל לבו:
 - ואם סקורה מזוהה וסקרה לה שבעת ימים ואחר תסור:
 - אל תתן את פך לחטאי את בשרך ואל תאמר לפני הפלאר כי שגגה היא למה יקצף האלהים על קולך ויחבל את מעשה ידך:
 - לשווא הביתו את בניכם מוסר לא לקח אבלה חרבכם נביאיכם בארזה וישחיתו:
 - והעמיד הכהן את האשה לפני י ופרע את ראש האשה ונתן על כפיה את מנת הזכרון מנחת קנאת הוא ויבד הבוה ידו מי הקדים המאריך:
- במדרב ה יח

- הנהגות הב"ח**
- (א) גמ' ארי' אמר שמואל שתהא ממלאה וטופלת:

תוספות ר"ד

הלכך יכול להפר שאין לך דברים שבני לבנה גזול מה: בשלמא לבית המשתה איכא נועל בפניה אלא לבית האביל מאי נועל בפניה איכא תנא למחר היא מתה ואין כל אדם סופדה דהנאי ר"מ אומר מי"ד טוב לבית אלא בית אביל וגו' והחי יתן אל לבו דברים של מיתה דיספר יספדוני דיקבר יקברוני דלואי ריחיים דיטעון יטעוניו: ואם היה טעון וכו' מאי ד"א ארי"י א"ש משום באי [ואם] פריצי שמצוין שם א"ר אשי ל"א אלא דאיתחזק הא לא אתחזק לאו כל כמיניה: אמר לה ע"מ שתאמר לאיש פ' מה שאמרת לך את מה שאמרת לי או שתהא ממלאה ומערה לאשפות יוציא ויתן כתובה. ותמא: ארי"י א"ש דברים של קלון פ'י שהאשה מדברת עם בעלה בשעת תשמיש וזהו ע"מ שיהי' על הגדר שנוה ע"מ שתאמר או ממלאכה (וכו') ותיעבד ארי"י א"ש שתמלא ותתפץ פ'י בשעת תשמיש כדי שלא תתעבר ובמתניתא תאנא שמואל

איכא נועל צניפה. דלת של שמחה ופיקוח¹ לער: **סופנה**. קוצרה. כשם שלא גמלה חסד כן לא יגמלו עמה: **דיספר**. יתן אל לכו שאף הוא יספדוהו ואל ירע לו אם נהג כן: **דילג**. הרים קולו בצכי ובמספר: **דלואי**. ליוה את המטה מצית האכל לקצר: **שפאל ממלאה וטופלת**. לאחר שתשמש וימלא רחמה שכבת זרע תרוץ צרגליה ותנפלנו שלא יקלטו ותמעצר: **ריחיים וסגור**. המטלטלין: **מתנני'** **דס יודוים**. שנהגו צנות ישראל ואע"ג דלא כתיב: **וטווה נשוק**. בגמרא [נפי'] **תפרש: נמדריה כחור ציפה**. מפרש בגמרא [נס:] **גמ'** **היכי דמי**. דהאכילתו: **אי יודע**. כשאכל: **נפרוש**. ולא יאכל: **מנא ידע**. מי אמר לו אחר כן שהוא צל להוניה: **החזקה נדה בשניעותיה**. שראוה לוצת בגדי נדות ולצעלה אמרה טהורה אני ושמשה: **צעלה לוקה**. אם התרו צו. וכי הלי גוונא משכמת לה למתני' דלאחר תשמיש הודיעוהו שכניותיו שהחזקה נדה: **ניס מפסס**. צפ' נמה מדליקין (שנת 3611): יליף מוחבל את מעשה ידיך²: **יודיעה**. משמע עצמו קונס עולך דבר פלוני: **יחזור ויקניטנה**. אין לו להוניהא אלא כן יתקננה: **נכפיה**. נמוך סל אחד כשעל יסמר ישכנו. אף זה יצא לוי שחקלקלנו: **מאן דמתני לה אהא**. דר"י דמני תקננא אחלה כל שכן אנדרים דלא שכימי: **דאורייתא היא**. ואמאי לא קרי לה דת משה: **אזכרה**. מדעדיקן לה הכי לנוולה מדה כנגד מדה כמו שעשה להנהלות על צועלה מכלל דאסור. א"נ מדכתיב ופרע מכלל דההוא שעמא לאו פרועה הות שמע מינה אין דרך צנות ישראל ללאת פרועות ראש וכן עיקר: קלמה

ושלא תשאיל נפה וכברה וריחים ותנור ושלא תארוג בגדים נאים לבניו תצא שלא בכתובה מפני שמשיאתו שם רע בשכיניו: **מתנני'** **יאלו ויצאות שלא בכתובה העוברת על דת משה ויהודית ואיוו היא דת משה מאכילתו שאינו מעושר ומשמשתו נדה ולא קוצה לה חלה ונודרת ואינה מקיימת ואיווהי דת יהודית יוצאה וראשה פרוע וטווה בשוק ומדברת עם כל אדם אבא שאול אומר אף המקללת יולדיו בפניו רבי מרפון אומר אף הקולנית ואיווהי קולנית לכשהיא מדברת בתוך ביתה ושכיניה שומעין קולה: **גמ'** **מאכילתו שאינו מעושר**: היכי דמי אי ידע נפרוש אי דלא ידע מנא ידע לא צריכא דאמרה ליה פלוני³ כהן תיקן לי את הכרי ואזיל שייליה ואשתבח שיקרא: ומשמשתו נדה: היכי דמי אי ידע בה נפרוש אי דלא ידע נסמוך עילוה דא"ר חיננא בר כהנא אמר שמואל מנין לנדה שסופרת לעצמה שנאמר² וספרה לה שבעת ימים לה לעצמה לא צריכא דאמרה ליה פלוני חכם מיהר לי את הדם ואזל שייליה ואשתבח שיקרא ואיבעית אימא כרר⁴ יהודה⁵ דאמר רב יהודה⁶ הוחזקה נדה בשכינותיה בעלה לוקה עליה משום נדה: ולא קוצה לה חלה: היכי דמי אי ידע נפרוש אי דלא ידע מנא ידע לא צריכא דאמרה ליה פלוני גבל תיקן לי את העיסה ואזיל שייליה ואשתבח שיקרא: ונודרת ואינה מקיימת: דאמר מר בעון נדרים בנים מתים שנאמר³ אל תתן את פך לחטיא את בשרך וגו' ואיוו הן מעשה ידיו של אדם הוי אומר בניו ובנותיו⁴ רב נחמן אמר מהכא⁴ לשוא הכיתי את בניכם לשוא על עסקי שוא תניא היה ר"מ אומר כל היודע באשתו שנודרת ואינה מקיימת יחזור וידינה ידינה במאי מתקן לה אלא יחזור ויקניטנה כדי שתדור בפניו ויפר לה אמרו לו⁵ אין אדם דר עם נחש⁶ בכפיה תניא היה ר' יהודה אומר כל היודע באשתו שאינה קוצה לו חלה יחזור ויפריש אחריה אמרו לו אין אדם דר עם נחש בכפיה מאן דמתני לה אהא כ"ש אהך אבל מאן דמתני אהך אבל הא זימנין דמקרי ואכיל: ואיווהי דת יהודית יוצאה וראשה פרוע: ראשה פרוע דאורייתא היא דכתיב⁵ ופרע את ראש האשה ותנא דבי רבי ישמעאל אוהרה לבנות ישראל שלא יצאו בפרוע ראש דאורייתא קלטה**

עשרה כרים ואת תוערה לאשפות מפני שנראית כשוטה: אמר ר"כ המדיר את אשתו שלא תשאל ולא תשאיל נפה וכברה רחים ותנור ושלא תארוג בגדים נאים לבנה תצא שלא בכתובה מפני שמשיאתו ש"ר בשכיניו. (לפי המסקנא אם נדרה היא נדרי עינו נפש שהבעל יכול להפר כגון שנדרה שלא לטעום פרי פ' ושלח התקשט בכבושם פ' ושמע בעלה וקיים ה"ה נותן אצבע בין שניה כאלו הדירה הוא ויוציא ויתן כתובה. אבל אי נדרה שאר נדרים שאינם עיניו נפש כגון שלא תלך לבית אביו או שלא תלך לבית האבא או לבית המשתה או שלא תשאל ולא תשאיל נפה וכברה רחים ותנור ושלא תארוג בגדים נאים לבנה וכיוצא באלו שאין הבעל יכול להפר ה"ה נתנה אצבע בין שניה ותוצא בלא כתובה מיד ואם אלו הנדרים בעיני נפש כגון שאמרה תשמיש אסור עלי כקונס או יאסור כל פירות העולם עלי כקונס אם אף לבית אבא או לבית האבא או כן וכך ושמע בעלה וקיים לה יוציא ויתן כתובה דכיון דתלינהו בעיניו כאלו נדרה בעיניו נפש דמי שהבעל יכול להפר: **מתנני'** ואלו יוצאות שלא בכתובה העוברת על דת

המדיר פרק שביעי כתובות

עב.

המדיר את אשתו ש"א תשא"ר ב'. תימה דעל כרחק לא מיירי הכא צנדרה היא וקיים לה הוא דהא קמיני סיפא וכן היא שגדרה ואיהו לא מני לאדורה אלא"כ תלה בתשמיש וא"כ לשמואל למה יוציא לאלתר ותשאל ומיאסר לב"ה שבת אחת וי"ל דלעולם שלא תלה בתשמיש אלא כגון שאסר על עצמו הנחת שאלתה ואינה יכולה צנציל זה לשאל ולא תשאל שאסר הנחת כליו שלא תוכל להשאילס: **אי ידע נפרוש**. תימה דלוקמה כגון ידיע ופרש אצל היא היתה רוצה להאכילו שלא היתה סצורה שהיה יודע ואומר ר"י דמאכילתו משמע שהאכילתו ומדדק היאך האכילתו ומייו קשה דדייק נמי הכי אולא קוצה לה חלה ונראה לנרש"א דמה שרצתה להאכילו אינה יוצאה צלא כתובה דיכולה לומר משתקת הייתי ואם היית צל ללחול הייתי מונעת אותך:

פלוני כהן תיקן ב'. היה יכול לומר דליכא עדים שהאכילתו דבר שאינו מעושר אלא לא שכימי: **אי ד"א ידע נסמוך עילוה**. הכא לא מני לאקשויי אי דלא ידע מנא ידע כדפריך לעיל שהרי יכול לדעת שראש צנדיה אחרי כן מלוכלכים צדס להכי פריך נסמוך עילוה שאומרת שנתלכלכו לה ממקום אחר: **וספרה דה לעצמה**. וא"ת אמאי אין מצרכת זזה על ספירתה כמו שמצרכין על ספירת העומר דהא כתיב וספרה וי"ל דאין מצרכין אלא ציוכל שמצרכין צ"ד צכל שנה שבעלום ויכל למנות כסדר וכן עומר אצל זזה שאס תראה תסמור אין לה למנות¹: **יחזור ויקניטנה כדי שתדור בפניו ויפר לה**. ואם לא שיקניטנה לא ידע ממי מדור שיפר ואע"ג דנציאל

היא צפ' נערה המאורסה (נדרים דף עב:) אם צעל מיפר צלא שמיסה או לא לא שיוכל להפר נדרים שסמור מוכר ולהנא דאס כן תפשוט מהכא דאין מיפר צלא שמיסה מדמנריך להקניטה אלא מיירי צנדרים שכבר נדרה ולא שמע אצל הכא היכי יפר דשמא עדיין לא נדרה ולאחר מיכן שמא מדור ומעצור מיד קודס שיפר והא דנצי למפסט מדמנאי האומר לאשמו כל נדרים שמדור מכאן עד שצאצא ממקום פלוני הרי כן מופרין ר"א אומר מוכר לא משום דמיציעל ליה היכא דלא נדרה מדע מדפשיט מדר"א ולאדנרה מדרכנן הו"ל למפסט דקמינ ומכ"א אינו מופר אלא הי"ק הסם מדר"א נשמע לרננן דע"כ לא פליגי עליה רננן אלא צהא דאין יכול להפר קודס שיחול הנדר אצל צהא מודו דלא דאס ככר חל הנדר דמיפר לע"ג צלא שם:

צטווה

אצי"פ שמקיימת מוציאה בלא כתובה מפני שאומר אי אפשר באשה נדרנית אי"ש י להעמיד גם באותו ג' נדרים וטעמא דאינה מקיימת הא לאו הכי לא מצו מפיק לה דמי מפיר לה ואי לאי מפיר לה הוא נותן אצבע בין שניה דהא אפילו באותו ג' נדרים ונמצאו עליה נדרים תנן ומשום שאין הבעל מיפר בקרדמים הא נדרה תתחיל לא משום דמצי מיפר לה ואי לא הפר לה הוא נתן אצבע בין שניה. וק' לי בעל נמי אם נדר ואינו מקיים יוציא ויתן כתובה שקיבור את בניו ועוד קיבור את אשתו דכתיב ואם אין לך לשלם למה יקח משכבך מתחתיו ונ"ל דכ"ש הוא דהשתא האשה שריא מפסדת ומה דנא שראוי ליתן לה בעת שנשארה קניטין לא דחצא שלא בכתובה כ"ש בעל דלא מפיסד מידא אלא מה שנשתכבד לו נתן לה ידועיא ויתן כתובה וכן נמי אם מאכילה דברים האסורים או טבל או נבילות ומשום שחולב אשתו לתכוב גירושין ממנו ויוציא ויתן כתובה: ואיהו דת יהודית יוצאה וראשה פרוע פ' דבר שאין בו אסור אלא שחשונים נהוגות בו דרך צניעות. ראש פרוע דאורייתא היא דכתיב ופרע את ראש האשה ותנא דבי רבי אהודה לבנ"י שלא יצאו בפריעת הראש מדכתיב ופרע אלאמא עד השתא לא הוי פרוע אינ כסוטה שעושים כן כדי לנלוה אלאמא ניוול

עין משפט נר מצוה

י"ו א מיי פייג מהלכות אישות הלהת יא טושי"ע י"ד סימן גמ ספיקו י בהג"ה: יח ב מיי פייג שם הל' יו טור י"ד סימן ללה וטושי"ע ארבע סימן עד ספיקו ו:

י"ב ג ד ה מיי שם פייג הל' יא וסמנ שם טושי"ע י"ד סי' רלה ספיקו ד:

כ ו מיי פייג שם הלכה י טושי"ע שם ספיקו י: **כא** ז ח מיי פייג מל' חמות הל' יא סמנ עשין ממו טושי"ע ארבע סי' קטו ספיקו א: **כב** ט מיי פ"א מל' אסורי ביאה הלכה כב טושי"ע שם ספיקו ב:

מוסף רש"י

דספר יספדוניה. כלומר יספור לאנשי כי היכי דוספדון יתה ויהיו וסמי יתן אל לנו, ששמעל לעשות עם אחרים כדי שזכה ויעשה לו כמו ק (נדרים 38). הוחזקה נדה בשניעותיה. שראוה שכינותיה שהיא חיוס היתה מלוכסת בגדי נדותה (קדושין 9). אל תתן את פך. צנדר. לחטאי את בשרך. למיך חמ ענין (שבת 36). על עסקי שרא. ששקינו צנדיהם דלמי נלעוטה (שם). בכפיה. תמוך קופה אחת (לקטן 109).

תוספות ר"ד (המשך)

משה ויהודית איזה הוא דת משה מאכילתו שאינו מעושר ומשמשתו נדה לא קוצה לה חלה ונודרת ואינה מקיימת ואיהו דת יהודית יוצאה וראשה פרועת וטווה בשוק ומדברת עם כל אדם אבא שאול אומר אף המקללת יולדיו בפניו ר"ט אומר אף הקולנית איהוה קולנית כל שמדברת בתוך ביתו ושכניו שומעין את קולה: מאכילתו שאינו מעושר. היכי דמי אי ידע נפרוש ואי דלא ידע מנא ידע ל"צ דא"ל פ' תיקן לי הכרי ואזיל ושייליה ואשתבח שיקרא: ומשמשתו נדה אי ידע נפרוש ואי דלא ידע לסמוך עלויה דאמר ר"ה א"ש מנין לנדה שסופרת לעצמה שנאמר וספרה לה לעצמה פ'י והיא נאמן לבעלה לומר טמאה אני וטוהרה אני ל"צ דא"ל חכם טוהר לי את הדם ואזל ושייליה ואשתבח שיקרא ואבכ"א כדרי"י א"ש דאמר ר"י א"ש הוחזקה נדה בשכינותיה בעלה לוקה עליה משום נדה פ'י אם התרו בו לאחר שהוחזקה ומתני' משכחת לה דלאחר תשמיש הודיעוהו שכינתה שהוחזקה נדה שראוה לובשת בגדי נדות ולבעלה אמרה טוהרה אני: וידע קוצה לה חלה ה"ד אי ידע נפרוש אי דלא ידע מנא ידע ל"צ דא"ל פ' תיקן לי את העיסה ואזל ושייליה ואשתבח שיקרא: ונודרת ואינה מקיימת דאמר מר בעון נדרים בנים מתים פ'י ומתני' בשאר נדרים שא"י להוציאה בלא כתובה עליה ואצ"פ שאינו מוציאה בשביל הנדרים אם אינה מקיימת מוציאה בלא כתובה אבל ג' נדרים דתנן לקמן בפירוקן

אצי"פ שמקיימת מוציאה בלא כתובה מפני שאומר אי אפשר באשה נדרנית אי"ש י להעמיד גם באותו ג' נדרים וטעמא דאינה מקיימת הא לאו הכי לא מצו מפיק לה דמי מפיר לה ואי לאי מפיר לה הוא נותן אצבע בין שניה דהא אפילו באותו ג' נדרים ונמצאו עליה נדרים תנן ומשום שאין הבעל מיפר בקרדמים הא נדרה תתחיל לא משום דמצי מיפר לה ואי לא הפר לה הוא נתן אצבע בין שניה. וק' לי בעל נמי אם נדר ואינו מקיים יוציא ויתן כתובה שקיבור את בניו ועוד קיבור את אשתו דכתיב ואם אין לך לשלם למה יקח משכבך מתחתיו ונ"ל דכ"ש הוא דהשתא האשה שריא מפסדת ומה דנא שראוי ליתן לה בעת שנשארה קניטין לא דחצא שלא בכתובה כ"ש בעל דלא מפיסד מידא אלא מה שנשתכבד לו נתן לה ידועיא ויתן כתובה וכן נמי אם מאכילה דברים האסורים או טבל או נבילות ומשום שחולב אשתו לתכוב גירושין ממנו ויוציא ויתן כתובה: ואיהו דת יהודית יוצאה וראשה פרוע פ' דבר שאין בו אסור אלא שחשונים נהוגות בו דרך צניעות. ראש פרוע דאורייתא היא דכתיב ופרע את ראש האשה ותנא דבי רבי אהודה לבנ"י שלא יצאו בפריעת הראש מדכתיב ופרע אלאמא עד השתא לא הוי פרוע אינ כסוטה שעושים כן כדי לנלוה אלאמא ניוול